

Sisukokkuvõte

Maailmas on sagenenud loodukatastroofid, muutub rahvastiku demograafiline seisund: Euroopa rahvastik vananeb ja kahaneb kuid maailma rahvastik suureneb, mis tähendab, et ellu jäämiseks on vaja rohkem ressursse ja neid säästlikumalt kasutada. Ökosüsteemide ja digitaalvõrgustiku haavatavus, sõjalised ja sotsiaalsed konfliktid tekitavad vajaduse tegeleda resilientsuse küsimusega.

Antud magistritöö peamise küsimuse: „Kas linnaplaneeringuga saab positiivselt mõjutada sotsiaalset resilientsust?“ uurimiseks analüüsiti kahanevate linnade ja nende resilientsuse probleeme ja võimalikke arengustsenaariume Kunda linna kontekstis. Töö autori poolt on järelduste põhjal koostatud lähteseisukohad planeeringuosa koostamiseks. Planeeringu ülesandes on ette nähtud luua planeerimislahendus lähtuvalt uue keskkonnasõbraliku tehase rajamise ja väiketootmise arendamise stsenaariumitest.

Töö planeeringu osas on hüpoteeside ja lähteseisukohtade avamiseks analüüsitud linnaruumi ning sellest tulenevalt koostatud stsenaariumplaneering, mis hõlmab ligikaudu 40 ha suurust maaala linna keskosas. Autor on planeerinud linna keskkonnasõbraliku tehase Tesla tehase näitel. Tehase planeerimiseks on olemas laiaulatuslikult kasutamata hoonestamata maad. Asukoha valikul on leitud sobivaks kohaks oleva ala tsemenditehase kõrval, mis jätkub väiketootmisalaga.

Väiketootmise all on mõeldud olemasolevatele pereelamutele lisafunktsiooni andmist ning tootmishoonete rajamise olemasolevate pereelamute kõrvale. Väiketootmisena on tehtud ettepanek kasutada ära tsemenditehase lähedus, et sümbioosis suurtootmisega toota näiteks betoonist väikevorme – linnainventari jms.

Planeeringu ala on jagatud mõtteliselt kolmeks omavahel seotud kuid erinevate juhtfunktsioonidega alaks, mis omakorda on jagatud piirkondadeks:

1. Tootmisala
 - a) Planeeritud tehase piirkond
 - b) Väiketootmise piirkond
 - c) Korterelamupiirkond
2. Segafunktsiooniga keskuse ala
 - a) Bussijaam, elamu ja ühiskondliku segafunktsiooniga piirkond

b) Koolituskeskus, pereelamute piirkond

3. Rekreatsiooniala

a) Vana leivatehase ja pereelamute piirkond

b) Spordi ja elamufunktsiooniga piirkond

c) Krossirada teenindav piirkond

Autor on planeeringus sekkunud olemasolevasse olukorda tihendades olemasolevaid kvartaleid tootmishoonete, ühiskondlike- ja ärihoonetega. Tühjadele kruntidele elamupiirkonnas on planeeritud uued elamud nii, et pereelamud pereelamute piirkonda ning korterelamud korterelamute lähedusse. Lähtutud on olemasolevast tänavajoonest ning looduslikest piiridest, näiteks astangust korterelamute puhul.

Autor on jõudnud järeldusele, et tehase planeerimine vallandab dominoefekti: tekivad töökohad, suurenevad sissetulekud, tekivad võimalused kaasaegse kodu rajamiseks ning teenuste tarbimiseks ja puhkuse veetmiseks. Tekivad uued töökohad teenindussfääris. Töötamiseks tootmissfääris on vaja ettevõtluskoolitust ning selle tarbeks on planeeringus ette nähtud koht koolituskeskuse jaoks, millele lisandub omakorda majutus ja toitlustusettevõte.

Käesoleval ajal puudub Kunda linnas tajutav keskus. Töös on planeeritud segafunktsiooniga hooned linna keskossa: bussijaam, lasteaed, poed ja elamud. Keskosa piirkond on valitud tugevale Võidu tänava tehast ja puhkeala ühendavale teljele lähtuvalt toimivate ühiskondlike hoonete kontsentratsioonist piirkonnas. Võidu tänava telje põhjapoolsemaks punktiks oleva toimiva krossiraja teeninduseks on tehtud ettepanek lammutada olemasolevad garaažid ja rajada elamu ja teeninduse sagafunktsiooniga hoonestus koos töökodadega krossiratturitele. Planeeringu ettepanek on paigutada hooned asetusega, mis võimaldab jälgida krossiraja toimuvat.

Distants planeeritud keskuse ala läbimiseks on alla 500 m, mis tähendab, et loodud on vastuvõetava pikkusega kvaliteetne jalakäiguala, kuhu on kogunenud kõik linna põhilised funktsioonid . (Gehl, J.2010, 2015, 85, 121) ning liikuda saab avalikust välialast poolavalikku poodide siseruumi, kohvikusse ja laste mänguväljakutele ning privaatseesse lasteaiahoovi.

Planeeringu ettepanek hõlmab ligikaudu 40 ha suurust maaala, millest moodustab

- valdavalt tootmisala 17 ha

- valdavalt elamuala 8 ha
- segakasutusega elamu, ühiskondlike ja ärihoonete ala 15 ha.

Planeeritud on

- 14 kahekorruselist korterelamut;
- 4 elamu ja ettevõtlusfunktsiooniga kolmekorruselst korterelamut (krossiraja piirkonda);
- 3 elamu ja ärifunktsiooniga kahekorruselist korterelamut keskossa;
- 12 pereelamut tühjadele kruntidele.

Planeeritud elamispinna brutopind on 23 000m². Kui arvestada korteri suuruseks 100 m² ja leibkonna liikmete arvuks 2 on planeeritud kodud 460. inimesele.

Uurimuslik- teoreetilise osa statistilistest andmetest on järelatud, et Kundas on:

- lasteaiaelisi lapsi, kes vajavad kasvamiseks ja arenemiseks toetavat keskkonda;
- tööeline elanikkond, kes vajab koolitust, täienduskoolitust, võimalust huvitegevuseks ja vaba aja kvaliteetseks veetmiseks;
- pooltuhat pensionieas inimest, kes potentsiaalselt leiaksid rakendust sotsiaaltöö valdkonnas või väikepõllumajanduses; nõrk tugiteenuste süsteem vanemaealiste elukvaliteedi parandamiseks;
- elujõuline ökosüsteem; vajadus haritud keskkonnaspetsialistide järele varasematest ökoloogilistest kogemustest õppimiseks, võimalik rajada kaasaegne, keskkonda mitte kahjustav uus tehas.

Küsimusele: „Kas linnaplaneeringuga saab positiivselt mõjutada sotsiaalset resilientsust?“ saab autori hinnangul vastata jaatavalt, kuna planeeringulahenduse realiseerimisega paraneb inimeste elukvaliteet:

- likvideeritakse visuaalne reostus: lagunevad hooned;
- tekib keskuseala poodide ja koolituskeskusega;
- tekib korrastatud avatud ruum- kohtumispaik koolituskeskuse juures ning poodideesine plats nädalavahetuse turuks;
- tekib kompaktne liikumistee poe, lasteaia, bussijaama, koolituskeskuse ja noorte spordi ning puhkealade vahel;
- ehitatakse kaasaegne bussijaam koos avaliku WC ja bussiooteruumiga;
- tekivad töökohad tootmis- ja teenindussfääris;

- paraneb elanike majanduslik olukord;
- tõuseb kinnisvara väärtus;
- linna imago saab rõõmsama ilme.

Linna saab määratleda füüsilise, tihedalt täis ehitatud keskkonna järgi ning ka majanduslikust seisukohast paigana, kus asuvad turg, pank, pood ja ettevõtted (Jauhiainen, J. S. (2005) 54,55). Käesolev töö on täiendanud Kunda linna majandusliku määratluse järgi.

Planeeringus on säästlikult kasutatud olemasolevaid ressursse:

- ei ole võetud kasutusele maad põlismetsas ega rannaalal;
- ei ole planeeritud pikki teid, on ette nähtud teede korrastamine ning ühe ligikaudu 100 m pikkuse teelõigu rajamine korterelamute teenindamiseks;
- uus hoonestus on paigutatud olemasoleva hoonestuse vahele või lähedusse, mis võimaldab kasutada juba olemasolevat taristut;
- funktsioonide koondumine linna keskusesse vähendab linna teeninduspiirkonna kulusid.

Euroopa Liidu jätkusuutlikku linnakäsitlust, Aseri, Viru- Nigula ja Kunda omavalitsuste ühinemist ja Kunda linna arengukava prioriteete arvesse võttes on käsitletav teema:

„Kahaneva rahvastikuga tootmispiirkonna sotsiaalne resilientsus: Kunda linna stsenaariumplaneering“ aktuaalne ja võib olla kasulik omavalitsusele tuleviku visioonide ja arengukava kujundamisel.

